

Învățarea centrată pe proiect: excursia didactică la Cetatea Șiria

dr. Ana Honiges

Capacitatea de folosirea unor modalități diverse de comunicare în situații reale este dobândită mai ales prin activități de integrare. O activitate de integrare este o activitate didactică ce are ca funcție principală încurajarea elevului de a-și integra cunoștințele. Este vorba de a dirija integrarea, de a o organiza și de a o provoca. Drept activitate de integrare poate fi calificată cea care prezintă următoarele caracteristici: este o activitate în care elevul este actor, îl determină pe elev la mobilizarea unui ansamblu de resurse (cunoștințe, experiențe, scheme, automatisme, capacități), creează o situație nouă de învățare.

Excursia didactică în general (Tabelul 1), poate constitui cadrul pentru crearea unor situații de învățare integratoare eficiente, agreeate de elevi.

Tabelul 1: Etapele de desfășurare ale excursiei didactice

I. Etapa pregătitoare	<ul style="list-style-type: none"> - stabilirea obiectivului/obiectivelor de vizitat (a țintei) - precizarea obiectivelor pedagogice urmărite prin organizarea excursiei - stabilirea itinerariului - obținerea avizului părinților și a altor documente cerute de procedura în vigoare - contactarea unei firme de turism pentru obținerea mijlocului de transport și a unor facilități de cazare și masă - negocierea unui preț convenabil/persoană - încheierea unui contract cu firma de turism - contactarea conducerii unor importante obiective turistice de pe traseu în vederea obținerii unui discount pentru vizitele de grup - stabilirea regulilor ce vor trebui respectate de către elevi pe durata desfășurării excursiei și prelucrarea acestor reguli cu elevii (se va realiza un instructaj de protecție și prevenire a accidentelor și se va încheia un proces verbal pe care îl vor semna toți elevii)
Desfășurarea activității	<ul style="list-style-type: none"> · supravegherea elevilor (continuă, sistematică) · vizitarea obiectivelor turistice vizate · activizarea elevilor pentru implicarea lor directă și conștientă în atingerea obiectivelor pedagogice vizate · organizarea, până la detalii, a cazării · antrenarea elevilor, în timpul serii în activități comune · este recomandabil ca organizatorul excursiei să colaboreze cu reprezentanții părinților, care se vor ocupa de aspectele financiare
Valorificarea pedagogică a experiențelor și impresiilor pe care elevii le-au dobândit participând la excursii	<ul style="list-style-type: none"> · la revenirea din excursie, organizarea unor dezbateri în cadrul cărora elevii sunt antrenați să relateze/explice/comenteze/argumenteze ceea ce au văzut/aflat/învățat în timpul vizitei/deplasării abia încheiate · evidențierea semnificațiilor cognitive, experiențiale, practice ale evenimentului organizat

Abordarea didactică interdisciplinară a cetății Șiria prin activități integratoare, a constituit un studiu înspre care s-au focusat cadrele didactice de la Liceul Tehnologic Stefan Hell Sântana în ultimii zece ani, încercând metode diferite de lucru cu elevii, urmate de evaluare. Metodele utilizate au fost următoarele: excursia didactică, ecologizarea cetății și a zonei adiacente, studiu istoric documentar, excursie de studiu pentru colectarea de materiale biologice, vizita muzeului Ioan Slavici, picnic de 1

Mai la cetatea Șiria, drumeție la cetatea Șiria și mănăstirea Feredeșu, aprecierea vremii și climei la stația meteorologică Șiria, cunoașterea zonei cetății Șiria prin învățare centrată pe proiect.

Cetatea este situată la 30-50 minute de mers pe jos din centrul localității Șiria (în funcție de condiția fizică a participanților). Obiectivul este accesibil și cu automobilul, drumul fiind practicabil pentru automobil până la reședința din apropierea cetății. Localitatea Șiria se află la distanță egală, de 25-30 km de municipiul Arad și de orașe importante ale județului Arad: Sântana, Pâncota, Ineu, Lipova.

Învățarea centrată pe proiect s-a dovedit a fi cea mai eficientă, motiv pentru care recomandăm această metodă tuturor școlilor din împrejurimea Șiriei și prezentăm în continuare o schiță a acestui proiect transdisciplinar. Elevilor li se dă astfel posibilitatea să asambleze într-o viziune personală cunoștințele pe care le au, să utilizeze ce au învățat la școală.

Argument

Cetatea feudală a Șiriei datează din secolul XIII, fiind deci martor a istoriei noastre secole de-a rândul. Este situată deasupra Șiriei, pe una din culmile Munților Zărand, la confluență directă cu Câmpia Mureșului. Confluența directă a muntelui cu câmpia (zona de deal lipsind) reprezintă un factor geografic important, ce-și pune amprenta asupra complexului de ecosisteme și evoluției acestora.

Drumeția constituie un prilej de cunoaștere a aspectelor geografice memorabile, a vegetației, florei și faunei specifice, de oxigenare a organismului, de odihnă activă. Peisajul care poate fi admirat odată ajuns în cetate este mirific și oferă posibilitatea observării modului în care ecosistemele naturale și cele antropice se îmbină armonios. Această armonie de culoare, privită printre ruinele semete, este punctul de întâlnire a trecutului istoric cu prezentul, este echilibrul omului cu natura, este un colț de patrie care surprinde și uimește, aducând orice copil, fie el cât de zglobiu, la câteva clipe de tăcere, de admirație. Acest pastel poate fi izvor de inspirație, de creație artistică, de optimism.

Pădurea și pajiștea din apropierea cetății oferă decorul ideal pentru cunoașterea naturii dar și pentru joaca de copil sau picnic. În apropierea cetății, la 500 m altitudine, funcționează cea mai importantă stație meteorologică din zonă. Aici pot fi observate aparatele pentru măsurarea factorilor meteorologici precum și reședința de televiziune din vecinătate.

În centrul Șiriei poate fi vizitat Muzeul Memorial Ioan Slavici și casa memorială a compozitorului Emil Monțea, amândouă găzduite în castelul Bohus. Tot în această regiune, la 1 august 1849 au fost capturați cei 13 generali ai armatei revoluționare maghiare. Este deci o zonă interesantă din punct de vedere istoric, ecologic, geografic, cultural, a cărei cunoaștere va pune o cărămidă la conturarea valorilor și atitudinilor elevilor, vizate de profilul de formare curricular.

Scopul proiectului

Aprecierea de către elevi a importanței și frumuseții zonei Șiria prin îmbinarea cunoștințelor de geografie, biologie, istorie, literatură, muzică, referitoare la specificul regiunii Șiria. Cultivarea sentimentului de mândrie patriotică, a responsabilității civice privind conservarea valorilor, prin declansarea de emoții, aprecierea frumuseților naturale și împletirea lor cu elemente de istorie ale trecutului și prezentului poporului român.

Obiective

- Cunoașterea importanței istorice și culturale a zonei
- Observarea cadrului natural, a geografiei fizice și economice
- Cunoașterea vegetației zonei Șiria, a tipurilor de ecosisteme
- Conștientizarea necesității protejării naturii și a mediului ambiant, a destinațiilor turistice
- Informarea elevilor cu privire la dezvoltarea și promovarea durabilă a turismului

Grup țintă

Elevii claselor a VII-a și a VIII-a, organizați pe grupe de specialiști:

-grupa geografilor (așezare geografică, relief, vreme, climă, geografie economică a zonei)

-grupa ecologilor (vegetație, tipuri de ecosisteme, biocenoză, biotopuri)

-grupa specialiștilor în protecția mediului (surse de poluare, igienizare, reciclare)

-grupa istoricilor (documentare)

-grupa specialiștilor de limbă și literatură română (viața și opera scriitorului Ioan Slavici)

- grupa fotografiilor și pictorilor (vor fi repartizați câte 1 pentru fiecare grupă de specialitate)
- grupa specialiștilor TIC (prelucrarea informațiilor, editarea produselor finale)

Fiecare grupă se documentează, pregătește materialele și partea de produse finale în domeniu specific. Fiecare membru al grupului își asumă o sarcină de lucru (Singer V. et al, 2010).

Durata

Proiectul se poate derula în săptămâna dedicată acestor tipuri de activități, *Școala altfel*: etapa pregătitoare (1 zi de documentare înaintea excursiei), 1 zi excursia propriuzisă, 2 zile pentru prelucrarea informației și pregătire a produselor finale, 1 zi de prezentare a produselor finale, evaluare, diseminare.

Resurse materiale: fonduri proprii, aparate din dotarea școlii (camere de luat vederi, calculatoare, imprimante, G.P.S.), materiale pentru igienizarea ecosistemelor din jurul cetății (de la Primărie Sântana).

Activități de pregătire a excursiei didactice:

1. Documentarea grupelor de *elevi specialiști*, privind zona Șiria, la Centrul de Documentare și Informare, la bibliotecă, sub îndrumarea cadrelor didactice de biologie, istorie-geografie, ce vor însoții elevii. Intocmirea unor fișe de observație pentru excursie.
2. Stabilirea în comun a regulilor ce trebuie respectate pe perioada excursiei și semnarea procesului verbal de instruire privind siguranța elevilor.
3. Stabilirea în comun a programului detaliat al excursiei.

Activități în cadrul excursiei didactice (sâmbătă):

1. Deplasarea cu trenul la Șiria (dimineața)
2. Drumetie spre cetate cu observarea și notarea aspectelor specifice fiecărui grup de specialiști
3. Vizitarea cetății
4. Activități practice de măsurare a factorilor de mediu abiotici la stația meteorologică
5. Picnic în natură
6. Igienizarea ecosistemelor din jurul cetății. Gunoii sortat în saci va fi ridicat de Primăria Șiria.
7. Vizitarea muzeului scriitorului Ioan Slavici și a casei compozitorului Emil Monțea, la poalele cetății (catelul Bohus)
8. Plimbare în parcul din Șiria, la izvorul cu apa potabilă
9. Întoarcerea acasă cu trenul (spre seară).

Activități după excursia didactică:

1. Întâlnire la școală (la CDI), pentru prezentarea rezultatelor activității grupelor de specialiști și tragerea concluziilor.
2. Realizarea produselor finale (discuții în grup privind unitatea de concepție, design, editare).

Produse finale ce vor fi prezentate la unul din evenimentele importante în viața școlii (de exemplu ziua școlii, ziua porților deschise):

- pliante despre importanța zonei Șiria, cu capitolele specifice abordate pe grupe
- expoziția de fotografii "Cetatea Șiria - perlă a istoriei, într-un cadru natural unic"

Diseminare

1. Expoziție și pliante
2. Articol în presa locală
1. Articol pe pagina web a școlii și a primăriei.

Evaluare

1. Chestionar aplicat elevilor
2. Chestionar aplicat părinților
3. Evaluarea calității produselor finale de către colegi și părinți

Atitudinile formate prin realizarea sarcinilor de învățare sunt apreciate calitativ de profesor și corectate în permanență prin demersul didactic, rămânând, chiar dacă nu pot fi cuantificate prin note, rezultate urmărite prin toate sarcinile de învățare.

Activitățile integratoare din acest proiect presupun o structurare a cunoștințelor, constituie o reinvestiție a acestora, solicită elevilor aplicarea cunoștințelor teoretice prin emiterea de ipoteze, alegerea instrumentelor adecvate, culegerea și prelucrarea de date, influențează motivația pentru învățare.

Bibliografie

- Ardelean, A., Marinescu, M., Marcu, V., Botea, M., 2002. Introducere în didactica Biologiei, Ed. Vasile Goldis University Press, Arad
- Costică, N. , 2008, *Didactica biologiei*, Editura Pim, Iași.
- Frunză, V., 2003, *Teoria și metodologia curriculumului*, Editura Muntenia, Constanța
- Honiges, A., 2013, *Didactica biologiei*, Editura Gutenberg Univers, Arad, 155 Pag., ISBN 978-606-675-011-0
- Singer M., Voica C.,2010, *Didactica ariilor curriculare matematică, științe ale naturii și tehnologii*, manual proiect P.O.S.D.R.U, pp. 200-201
- ***Ministerul Educației Naționale, C.N.C., *Curriculum național pentru învățământul obligatoriu. Cadru de referință*, Ed. Corint, București, 1998
- *** CURRICULUM NATIONAL. *Programe școlare*, M.E.C.T., C.N.C., www.edu.ro.
- www.primariasiria.ro